

BARN OCH MAT I NORDEN, 2014

SAMMANFATTNING

Projekt barn, mat och hälsa i Norden (NNM II's projekt barn & mat) har under 2014 arbetat i ett nära samarbete med plattformen BoMIN (Barn och mat så in i Norden) ett projekt inom Leader Söderslätt, Sverige. Det är ett svenskt initiativ och samarbetet inleddes redan under 2013. NNM II's projekt barn & mat har bidragit med en nordisk dimension i denna nätverksplattform, BoMIN. Eftersom projekt alltid har en början och ett slut är syftet med samarbetet och den gemensamma plattformen att arbeta fram en kontinuitet i nätverket och samla kompetens runt om i Norden även efter att NNM II avslutat sitt projekt. En hemsida, som är en plattform för nätverket, har etablerats under året. Hemsidan ägs av föreningen "Barnens bästa bord" och kommer således att fortleva efter avslutat nordiskt projekt. Under året har projektet skissat på modeller för hur nyckelpersonerna (referensgruppen för projektet) kunde visualiseras på webben, med syftet att

upprätthålla kontakter till nätverket efter avslutat projekt.

Projektet har under 2014 arrangerat tre olika nätverksträffar. I Sverige, på Åland och på Island, arrangerades det möten med kunskaps- och kompetensutbyte samt fortbildning inom området. I februari 2015 håller man nästa träff, då i Danmark där man inbjuder madkulturen, Danmark för att utbyta erfarenheter. NNM II's projekt barn & mat har samarbetet kring firandet av den Nordiska Skolmatsveckan tillsammans med Föreningen Norden. Under den politiska debattveckan, Arendals Uke (Norge) uppmärksammades även projektets tema och det Nordiska Köksmanifestet för barn.

UPPDRAGET

Mål

Målsättningarna för 2014 var att samarbeta med NNM II's andra projekt, "mat till många" samt stödja nya nätverk och

betona nordiskt perspektiv och kompetens inom satsningarna; "BoMIN" (Barn och mat så in i Norden), "Måltidspedagogik på turné" samt göra inspel i det isländska programmet Biophilia. Målet har fortsättningsvis under 2014 varit att stärka vi-andan i nätverket genom värdegrunden i köksmanifestet, samt att erbjuda fysiska träffar runt om i Norden.

Syftet

Alla barn har rätt till bra mat och att lära sig mera om vilka våra nordiska råvaror är. Vår egen matkultur är bra ur ett sundhetsperspektiv och bra näring tryggar god tillväxt och inläring. Arbetet med NNM II's projekt barn & mat syftar till att förankra NNM II's värdegrund genom projektets verksamhet.

Metod

Genom att koordinera nordisk kompetens på området barn, mat och hälsa och att bevaka och förmedla de aktiviteter som sker inom området uppnås målen. Konkret har detta skett genom att kommunicera via sociala medier och sammanlänka aktiviteter. Därigenom har projektet bidragit till att stärka och ena de personer som arbetar inom området genom utbyte av kompetens i nätverket. Ett gott exempel på effekterna är alla de subnätverk och grupperingar inom området som har uppstått.

NNM II's projekt barn & mat har under träffar och aktiviteter lagt barnens inläring kring mat och matkultur i fokus. Särskilt har projektet betonat den sensoriska delen av matfostran/måltidspedagogiken och betonat vikten av inläring genom lustfyllda matsituationer och måltider.

NÄR BARNEN GÖRS DELAKTIGA, VÄCKS MATGLÄDJE!

Målgrupp

Personer som undervisar barn i mat och matlagning (lärare på olika stadier), projektledare, personer som lagar mat åt barn och unga, utbildare, forskare inom området barn, mat och hälsa.

AKTIVITETER

År 2014 var ett år då projektet barn, mat och hälsa i Norden inledde verksamheten med en mindre budget, senare under våren ökades medlen och projektet inledde kontakter till Island och strävade att erbjuda kontakter till programmet "Biophilia" samt möjliggöra en nätverksträff i Reykjavik under året.

NNM II's projekt barn & mat gav inte ut egna nyhetsbrev, däremot samarbetade projektet med att publicera nyheter inom sitt område genom NNM's nyhetsbrev. Fem nyhetsbrev publicerades, varav tre innehöll nyheter inom området barn, mat och hälsa. Projektet har även fått synligheter och publicerat nyheter genom "Nationellt centrum för måltider". De har publicerat fem nyhetsbrev, varav två innehållande nordisk dimension. Ett flertal blogg-inlägg på temat barn och mat publiceras kontinuerligt av deltagare (bloggare) på BoMIN's hemsida. Här är det inte bara pedagoger och projektledare som skriver utan även ungdomar som får det som uppgifter att skriva om sitt arbete med måltidspedagogik. Projektledaren publicerade sex inlägg med nordiskt tema och reflektioner ifrån arbetet med barn, mat och hälsa på sin blogg.

I mars uppmärksammades den Nordiska Skolmatsveckan. I ett samarbete med Föreningen Norden uppmuntrades skolor runt om i Norden att servera maträtter från de nordiska länderna. Genom Föreningen Nordens kanaler (tidning, web och informationsbrev) distribuerades en specialkomponerad nordisk skolmatsedel. Matsedeln togs fram i ett samarbete med sakkunniga inom NNM II's projekt barn & mat och Sveriges Livsmedelsverk. På begäran skickades nationella recept in som var anpassade för offentliga måltider

HÄR VÄCKER MAN INTRESSE FÖR FISK, EN RÅVARA MED STORT POTENTIAL ÄVEN BLAND BARN.

och näringsinnehållet bevakades av Livsmedelsverket så att de följde de nordiska näringsrekommendationerna. Under året erbjöds totalt tre olika nätverksträffar runt om i Norden. Genom att mötas och dela kompetens sprider vi ny kunskap och inspiration inom området måltidspedagogik (måltidsforstran). Det är ett område som blir viktigare då majoriteten av barn i Norden äter de flesta av sina måltider utanför hemmet. Pedagogen (personal inom barnomsorg) och den offentliga måltiden har möjligheter att göra skillnad i kostvanor och utgöra en god förebild. Under träffarna uppmärksammade vi barn och matglädje, utvecklingen av nya måltidslösningar genom att aktivt involvera barnen (projektets slogan, "Barn kan!"). Målet var att inspirera deltagarna att bli idébärare i sin egen verksamhet utifrån tre frågeställningar som genomsyrade träffarna:

- VAD kan jag göra för att bidra till att skapa goda förutsättningar för matglädje och goda matvanor?
- VARFÖR, d.v.s. vad kan jag vinna på att engageras i ett samarbete kring detta?
- HUR kan man gå tillväga, både vad gäller konkreta aktiviteter och övergripande samarbeten?

Aktiviteter, kortfattat:

- Projektledarmöte, Köpenhamn. 4-5 mars
- Artikel om nordisk skolmatsvecka i tidskriften, "Pohjola-Norden" 1/2014
- Artikel i lokalpress "Getaelever smakar på Norden" 19 mars. Ett exempel på uppmärksamhet av den nordiska skolmatsveckan.
- 26 mars första nätverksträffen. Kick-off för Barn & Mat (så in) i Norden, BoMIN, Ängavallen Sverige
- Utvidgat projekt i april, kontakten med Island inleddes.
- Maj, inledande möte och planering av Arendals uke, Norge
- 28 juni uppmärksammas barn och mat på Åland under Barnens fiskedag med inspiration från Norge, projekt Fiskesprell.
- 13 augusti arrangeras det kockkurs för barn och en paneldebatt om offentlig måltid i Norge under Arendals Uke.
- I augusti möte med Ålands Landskapsregering och projektledaren för Biophilia, information om det isländska utbildningsprogrammet.
- 5-6 september projektledarmöte i Århus, Danmark

- 19-21 september uppmärksammas barn och mat på Åland. Under Skördefesten delas "Smakpasset" ut åt barn. Idén är inspirerad av det svenska projektet "Barns Bästa Bord".
- 22 september nätverksträff "BoMIN" på Åland. Under detta veckoslut lanseras både i Sverige och på Åland e-boken: "Kan fiskpinnar simma?" Ett måltidspedagogiskt verktyg.
- I oktober uppmärksammas barn och mat på Åland. Marthaförbundet firar Finlandssvenska Matkulturdagen, tema "fisk". Barn i årskurs 4 får tillreda fisk på Hotell- och restaurangskolan.
- 12 november arrangeras den tredje träffen inom ramen för "BoMIN" på Island.
- Under november inleds arbetet med en ny satsning på temat barn och mat på Åland, Barnens Restaurang.
- December: Rapportering, ekonomisammanställning.

Inget synligt resultat har ännu nåtts genom det isländska programmet Biophilia. Den kontakt som finns idag går via Nordens institut på Åland. Kontakt har tagits och i början av 2015 inleds arbetet med programmet på Åland. Inget resultat har nåtts med att implementera exempelvis SAPERE i det isländska programmet "Education train", där Biophilia utgör en del. Genom projektets träff på Island i november har vi genom "Health promoting school-program" presenterat information om metoden "SAPERE", en mycket användbar undervisningsmetod. Intresset väcktes hos flera av deltagare på Island.

DISKUSSION

Största utmaningen med att koordinera nätverket på området barn, mat och hälsa är den bredd och de många dimensioner som området omfattas av. Under det gångna året har dock en tydlig profil kunnat skönjas. Det handlar om fokusering på de

som berörs av området *måltidspedagogik (matfostran, ruokakasvatus)*. Under året har de träffar som arrangerats samlat personer som berörs av området måltidspedagogik i sitt dagliga arbete med barn eller personer som arbetar med att utveckla området. Personalen kring barn har en nyckelposition att påverka och förändra barnens attityd och medvetenhet kring mat och matvanor. Här har den offentliga måltiden en stor potential. Det avslutande året 2014 har inneburit möjligheten med att föra samman kompetens på området effektivt. Nya grupper och kontakter skapas, det är lätt att dela aktiviteter, händelser och kompetens genom de nu etablerade nätverken. Facebook-sidan är funktionell och sträcker sig över ländernas gränser. Under året har spridning av praktiska idéer påbörjats och verktyg för att främja bra matvanor och kostval hos barn. Träffarna är varit inspirerande enligt deltagarnas omdöme.

RESULTAT

Projektet har under 2014 fördjupat och utvidgat funktionen som nätverk. Det är resultatet av etablerade kontakter och nordiskt samarbete. Ett bra exempel är plattformen "BoMIN". Det har också skett genom ett nytt sub-nätverk (plattformen är en blogg) som heter "ung, mat och hälsa i Norden". Spridningen av resultaten förstärks genom att flera intresserade personer har anslutit sig till den aktiva gruppen på sociala medier. Projektets facebook-grupp "Mat och Barn i Norden" har nu över 350 medlemmar. Sex blogg-inlägg med reflektioner om projektet och dess aktiviteter har publicerats och spridits genom NNM's kanaler och Facebook. Över 70 personer har deltagit i de olika nätverksträffarna runt om i Norden.

HÄR TILLREDER BARN GRÖNSAKSWOK UNDER AARHUS MATFESTIVAL, ETT BRA SÄTT ATT VÄCKA INTRESSE OCH KUNSKAPER OM DESSA RÅVAROR.

Barn och mat är en viktig del av det omfattande framtidsorienterade arbete som pågått inom NNM under året. Skolmaten har debatterats på många håll runt om i Norden. I debatten ryms frågor om hälsa, hållbarhet och upphandling för att stärka lokalmat och matkultur.

SAMARBETSPARTNERS

Projektet har samarbetat med kommunikatören för NNM. Referensgruppen har varit en del av kontakten på nationell nivå. Följande organisationer kan räknas som samarbetspartners och har varit en viktig del av projektåret:

- BoMIN, Leader Söderslätt, Sverige
- Projekt, "Barnens Bästa Bord" och Måltidspedagogik på turné
- Livsmedelsverket, Nationellt kompetenscenter för måltider inom vård, skola och omsorg
- Föreningen Norden
- Nordic Innovation, Norden i fokus och Margit Vea, Norge
- Nationellt centrum för måltider
- Ålands Landskapsregering samt Nordens institut på Åland
- Healthpromoting school, Island
- Visit Åland, Piratklubben
- Finlandssvenska Marthaförbund, projekt "Tack för maten"
- Finlands 4h, projekt "Matskolan Finland"
- Fiskesprell, Norge
- Skördefesten på Åland

REFERENSER, LÄNKAR

Projektets sida:

<http://nynordiskmad.org/tema/barn-mat-haelsa-i-norden/>

Projektledarens blogg:

<http://harrietstrandvikconsulting.blogspot.com/>

Nytt nätverk, ung, mat i Norden:

<http://ungmatinorden.blogspot.com/search?updated-min=2014-01-01T00:00:00:08:00&updated-max=2015-01-01T00:00:00:08:00&max-results=2>

Skördefesten, om "Våga smaka" / Smakpasset för barn:

<http://www.skordefest.ax/vaga-smaka/>

"BoMIN"- Bloggen. Här om nätverktyget "Kan fiskpinnar simma?":

<http://bomin.se/?p=386>

Nyhetsbrev, Nationellt centrum för måltiden:

<http://us3.campaign-archive2.com/?u=ca778cc88611b4a16184a1ff1&id=c05fefc366&e=9776fb84a2>

<http://www.optimalmedia.se/kunder/maltiden/optimail/preview.php?uid=569e5849bo3b4f7dc673fed8737379cd>